

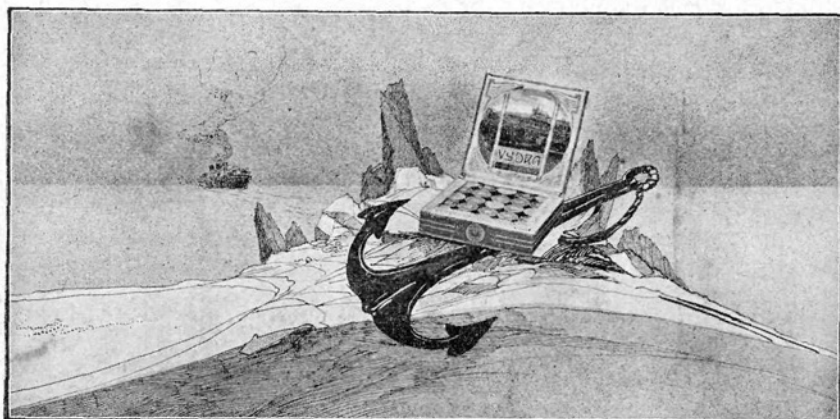
Domači Prijatelj

Mesečnik za odjemalce
Vydrove tovarne hranil, v Pragi VIII.

Letnik V.

Predplačati se ne more.

1. junija 1908.

**Iz borno, ceno in zdravo osvežujoče
sredstvo v dobi vročih dni.**

Šuceči bonbon! Nakisla pijača vabljivega vkusa. Date ji prednost pred pivom, kajti po njej ne otrudite in tudi niste zaspani.

Naročite naj bo eno škatljo staroznanega „Ambo“

za 2 K (50 kosov)

ali pa novih „s sidrom“ (zavite v štanjol) za isto ceno.

Prosimo tudi: Priporočajte dalje!

Vydrova tovarna hranil, Praga VIII.

O juhnih konzervah.

Kajpa je to? Ali poznate to? Kje se to prodaja, koliko velja? Le počasi, le počasi! Bili bi slabi trgovci, če bi Vam hoteli s a m o prodajati. To sicer ni tako lahko, kot bi človek mislil, proizvajati in prodajati, toda naravnost umetnost je pa odjemalce obdržati. To nič ne pomaga, če prodamo e n k r a t; mi si moramo pridobiti zaupanje, da se naročila ponavljajo. A pri naših juhnih konzervah je baš to važna stvar. Marsikatera gospodinja nezaupno

zmaje z glavo, ko zagleda zmlet pripravek, kot so naše konzerve. Na to poduha; to je zobet prijetno. Vsled ugodnega vonja človek lahko upa, da bo tudi vspeh dober. Toda zakaj je to zmleto? V drugačni obliki bi blago izgledalo mogoče vabljivejše.

Vsaka stvar na svetu ima svoj vzrok. Vydrove juhne konzerve sestojte iz tolikih sestavin, da ni mogoče dati konzervam drugačne oblike. Ne preostaja nam torej drugega, kot da prosimo za zaupanje.

Zagotavljamo, da se Vydrove juhne konzerve izdelujejo skrajno skrbno in čisto. Zastonj bi naš zavod ne imel lasten kemiški laboratorij, katerega vodi inženir kemik. Tako drago napravo si vzdržujemo zato, da nam je mogoče izdelovati in Vam prodajati čim izvrstnejše izdelke.

Imamo navado, da primerjamo konzerve s čokolado. Tudi v tem slučaju mora tovarnar uživati Vaše polno zaupanje, ker bi drugače ne vzeli njegove sladkarije v usta!

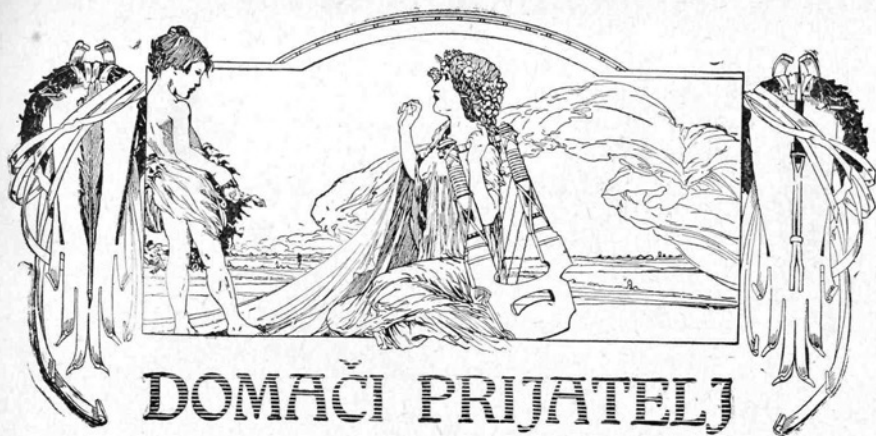
Toda kajpa so Vydrove juhne konzerve in čemu so? Je to zmes tega, kar imate gospodinjje v svoji jedilni shrambi. Nič drugega. Samo sestava, razmerje ene snovi k drugi je to, vsled česar so se tako priljubile. Imenujemo jih konzerve, čeprav se rabi ta naziv po navadi samo pri tistih pripravkih (večinoma iz mesa) ki so tako narejeni, da se ne kvarijo. Naše konzerve se istotako ne kvarijo, mora se jih hraniti le v suhi jedilni shrambi in sicer zaprte.

Služijo pa za pripravljanje popolnoma gotovih juh: grašne, lečne, gobne, rezančne in rižne.

In sicer za hitro pripravo, kar je pravzaprav njih glavni namen. V petih minutah je namreč, cenjene gospodinjje, s kuhana juha, ki Vam bo delala čast. Gospodu soprogu izvrstno postrežete s krožnikom dopoldne ali za večerjo. Rada posežete po take pripravke tudi opoldne za celo družino: za juho namenjeno meso se pa naredi kot praženka ali kaka druga pečenka. In če to ne posega preveč v Vaš račun ter hočete imeti bogatejše kosilo, pridenete temu še močnato jed. Torej vidite, popolnoma praznično kosilo za tiste stroške, kot imate po navadi le juho, kuhano meso in k večjemu še kak kolaček.

Cenjene gospodinjje! Vydrove juhne konzerve so dobrega okusa in nikakor drage. Pomislite, za šest vinarjev pripraviti v petih minutah krožnik res izvrstne juhe!

To se vendar izplača poskusiti. Dajte si pridjati za prvi poskus ostali naročitvi 1 kg vseh juh (po $\frac{1}{5}$ kg) za 3 K. Bodite tako prijazne in priporočajte tudi drugim!

LETNIK V.

PRAGI, 1. JUNIJA 1908.

STEV. 6.

IVAN LAH:

DEDŠČINA.

Pomladanska slika.

Brata Miha in Jozelj vozita dedščino po svoji materi domov. Od kod in kam vozita? — vprašujejo naši čitatelji. Vozita od brata Arnejca, z bratovega doma, od tam, kjer sta se rodila in kjer je umrla mati — toda kam vozita, to je pred koncem te povesti popolnoma negotova stvar. Vozita po lepi beli cesti po dolini; okoli in okoli je že ozelenela pomlad, polje diši daleč na okrog, razbrsteli gozdi šume tiho po soteskah, goli vrhovi planjav se svetijo v pomladanskem solncu. Kipi od nekod čudna vesela sila . . .

Na vozu leže tri stare potemnele škrinje, ki jim je komaj poznati prvotno barvo. Ena iz njih ima pokrov pokrit z belimi in rdečimi rožami in na vsakem koncu je naslikano srce, obdano z vencem drobnih cvetk. Ta je še najlepša, drugi dve pa sta prevlečeni z rujavo barvo in komaj se da na njih poznati črne maroge tam, kjer so bile nekdanj naslikane rože.

Brata Miha in Jozelj sedita na škrinjah visoko na vozu, da vidita daleč na okoli in nizko pod njima se giblje kumarn konj, črne barve z nenavadno dolgimi ušesi. Ljudje so rekli, da je ta konj v sorodstvu z oslom, kar je pa njegov gospodar odločno zavrnil in se je skoraj na vsakem semnju pretepal z ljudmi, ki so iz nagajivosti tako trdili.

Brat Miha — to je gospodar konjev — je močan debel človek, z zabuhlim obrazom, ki se na njem bere brezskrbnost in zadovoljnost. Brat Jozelj je droben možic, ima trideset let ali tri križe in ni prav nič podoben svojemu bratu. Oba sedita molče na svojih trdih sedežih; škrinje ropočejo in bobné, da bi se ne slišala lastna beseda. Tudi njima ni na tem, da bi govorila, kajti

do krčme je še daleč in zato Miha priganja svojega konja in ima mnogo opravka z dolgimi vajeti. Ampak čisto vse ni bilo v redu, kakor je to pri deljenju dedščine stara navada. To sta čutila oba, zato nista govorila, pravzaprav bolj je čutil Jozelj, zato ni govoril, kajti vedel je, da je brat Miha nagle jeze, in bi ga z enim sunkom lahko vrgel z vrh voza na tla.

To je bilo tako. Tam sredi posta je umrla stara Arnejka. Umrla je pri bratu, ki je bil oženjen na domu in kjer je ona imela izgovorjen kot do smrti. Prišla je beračica z oznanilom v hribe: Tam sta živela Miha in Jozelj. Miha se je bil priženil na bajto, vozaril je s konjem po svetu in mešetaril po semnjeh; kadar je bil doma je ležal na široki klopi ob peči in spal. Svojo ženo je pretepal za kratek čas, brez jeze in prepira. Tudi takrat je ležal pri peči, ko je prišla novica, da je mati umrla. Vstal je takoj in odšel v dolino. Brat Jozelj je tudi živel v hribih; bil je dobra duša ta Jozelj, delal je celi vasi in vse je delal, kar drugi niso hoteli delati. Kadar brata ni bilo doma, je pomagal ženi na bratovem domu, kadar pa je brat prišel domov, je Jozelj tiho odšel delat drugam, ker bi bil sicer brat tudi njega pretepal za kratek čas. Zato takrat Jozelj, ni bil na bratovem domu, ko je prišla novica, da je mati umrla, ampak je delal na vasi in je takoj pustil delo in je odšel v dolino. Obrisal se je na vsako stran z rokavom, kajti rad je imel mater, ampak brata Arnejca ni imel rad; zato ni hotel delati na domu, ampak je rajši šel v hribe k bratu, kajti brat Miha je bil dober človek, čeprav ga je hotel tepsti za kratek čas. Ljubil je svojega brata, sam ni vedel zakaj in srečen je bil, da je smel bivati pod njegovo streho. Brat Arnejec je namreč imel ženo, ki ni ljubila niti matere niti domačih ljudij; brat Miha pa je imel ženo, ki je bila sicer pri njem velika reva, pa je bila dobrega srca in sta se z Jozljem dobro razumela; storila sta vse poljsko dela, ko se je Miha potepal po svetu, in je Jozlju z dobro jedjo poplačala delo. Še rajši pa jo je Jozelj imel, ker je imela sestrično Agato, ki je imela tudi svojo bajto in je bila že priletna, toda Jozlju se je zdela zelo mlada in jo je videl zelo rad. Pomagal ji je delati, kar je bilo težkega dela, in tako se je nekoč v Jozlju porodila misel, ki ni hotela več preiti: ko bi tako mesto da dela za Agato — delal na istem kraju zase, ko bi imel tako svoj dom, kakor ima brat Miha. Delal bi pridno vse dneve in noči, ne pretepal bi Agate, živela bi zelo lepo življenje. Zato je Jozelj potrpežljivo vse potrpel in je vedno čakal, kdaj bi prišel tisti čas, ko bo živa resnica vse, kar presanja vsako noč v mislih. Zato je rad delal na bratovem domu, rad je pomagal ženi in še rajše Agati . . .

In tako je prišlo sporočilo, da je mati umrla. In Jozlju se je zdelo, da je zdaj prišel nov čas. Vedel je, da hrani mati še nekaj vrednosti — rada ga je imela — in tako bi lahko rekel Agati: vidiš: jaz imam to, ti imaš ono, če hočeš, pa bodi. Več ko je skupaj, boljše je. S tako mislijo je odšel proti dolini.

Na poti je dohitel brata, pokašljaj je nekoliko in sta šla molče skupaj dalje. Tako sta prišla v dolino na bratov dom. Berači so sedeli po veži, otroci so se valjali okoli peči, okoli mize so sedeli vaščani. Na sredi hiše je stal bel oder in mrtva mati je ležala na njem. Jozelj se je obrisal z rokavom na vsako stran, naredil je velik križ in je začel polglasno moliti, Miha pa je pokropil, nekoliko postal in se je vsedel k vaščanom. Tudi Jozelj je počasi prisedel in so začeli pogovor o vsakdanjih stvareh.

Po večerji pa je brat-gospodar Arnejec pomignil bratoma, odšli so v kamro in tam je začel brat Arnejec:

„Dosti niso imeli,“ je rekel, „ostalo ni skoraj nič. Tri škrinje so: dve naj ima Miha eno Jozelj, so rekli. Če jih pa Miha ne bo hotel, naj vzame vse tri Jozelj. Tudi pas sem mu nekoč obljubila, tudi tega mu daj! Torej to je vajino in pridita ponj, kadar hočeta.“

S tem je Arnejec končal.

Jozelj se je obrisal na vsako stran z rokavom. Rad je imel mater, ampak tako, kakor zdaj, je ni imel še nikdar. „Kako je mislila name,“ si je mislil. Miha je prikimal in odšli so v hišo. Tam so sedli med družbo in pogovor se je nadaljeval.

Jozlju se je zdel obraz matere zdaj tako mil in dober, da se je brisal neprestano in je gledal nje ljubljeno lice, polno dobrotljivosti. Nič ni slišal, kar so se pogovarjali, zamislil se je v svoje misli:

„Kakor nalašč, si je mislil, pas in škrinjo imam. Pas dam Agati in porečem: glej od matere je, nikomur bi ga ne dal razun tebi. In bo razumela, kako in kaj. In škrinjo ji pokažem in porečem: Glej, tudi jaz imam nekaj, kar je moje; ne prihajam praznih rok.“

Tako je mislil Jozelj vso noč. Zaspal je pri peči in je sanjal o pasu in škrinji vso noč. In ko se je prebudil, je hvaležno pogledal na mrtvo mater in se je obrisal z rokavom na vsako stran, ko je pomislil kako ga je imela rada, kako je mislila na njega in ji je tiho v srcu z molitvijo za nje dušo šepetal besede hvaležnosti.

Zjutraj je bil pogreb in Jozelj je klečal na rujavi grudi ob grobu in sanjal samo o pasu in škrinji, in je jokal iz hvaležnosti, ko ni jokal nihče. In po pogrebu je bila pogrebščina, pili so žganje in jedli kruh in Jozelj je mislil samo na dobro mater na pas in škrinjo. Zdelo se mu je, da bi dal vse, ko bi ji mogel z besedami povedati, kako jo ima rad, kako ji je hvaležen.

„Pas lahko danes vzameš,“ je rekel brat Arnejec in Jozelj je prikimal takoj in je odšel z njim v kamro, kjer mu je brat izročil lep star pas. Kakor ga ni ljubil, objel bi bil Jozelj v onem trenutku brata Arnejca zaradi njegove poštenosti, kajti lahko bi bil pas zamolčal. Zavil ga je v ruto in ga varno zabasal v žep.

Kakor po navadi pri pijači, se je Miha na pogrebščini napil in tako sta šla brata šele popoldne proti večeru domov. Kadar je

bil Miha pijan, ni znal družega, nego da je prepeval pesmi in pretepal ljudi za kratek čas. Ampak danes je bil dober in prijazen.

„Mati so umrli,“ je govoril, „Bog jim daj dobro. Lepo je, da so se me spomnili, ampak meni na škrinjah ni nič. Lahko vzameš vse tri, če hočeš.“

„Kakor boš hotel,“ je rekel Jozelj, ki je dobro vedel, da brat Miha redkokdaj drži, kar obljubi. „Ampak konja boš posodil, da pojdeva ponje.“

„Kadar hočeš, kadar hočeš,“ je rekel Miha.

Tako sta hodila domov. In ker je bil danes Miha, tako dober, kakor še nikoli, povedal mu je Jozelj vse, kako in kaj misli s pasom in škrinjo. Obljubil mu je, da mu bo tudi v bodoče delal, če mu pomaga pri snubitvi in ženitvi.

„Kakor hočeš, kakor hočeš,“ je godrnjal Miha.

Tako sta prišla domov. Bil je že mrak. Miha se je zavalil k peči in zaspal. Jozelj pa je obesil svojo kamižolo k peči, zlezal je na peč in sanjal dolgo o materi, o pasu in škrinji ter o Agati, toliko časa da je utrujen zaspal. Ko se je zjutraj vzbudil je Miha že odšel. Kadar je namreč prišel pijan domov, je odšel zgodaj zjutraj zopet v krčmo.

Prvo na kar je pomislil Jozelj, je bil pas hotel ga je sedaj sam pri belem dnevu natančno pregledati in preceniti. Toda, ko je posegel v kamižolo, ni bilo niti rute niti pasu. Jozelj je pregledal vse okoli peči, iskal je po žepih in povsod, toda nikjer nič. Vprašal je ženo bratovo, toda ona ni vedela nič. Jozelj se je spomnil, da je morda pas zgubil na poti. Šel je in je hodil cel dan po isti poti v dolino in nazaj, toda pasu ni bilo nikjer. Spomnil se je dobro, da ga je imel zvečer še v žepu, ko je slačil kamižolo, toda iskal je vseeno. In ko je prišel domov, je iskal naprej. Vse zastoj, pasu ni bilo nikjer. Želo žalosten je bil Jozelj, a pomagati se ni dalo.

Čez nekaj dnij pa se je vrnil Miha zelo slabe volje in takrat je prišla Jozlju težka misel: Miha je ukradel pas in ga zapil . . . In čez nekaj dnij so govorili povsod, da je Miha v krčmi zapil materin pas . . .

Zelo žalosten je bil Jozelj, ampak rečini smel ničesar, kajti Miha je bil močan človek. Odšel je v dolino, v krčmo in je povedal krčmarici, kako in kaj. Toda krčmarica ni hotela nič vedeti. In žalosten je bil Jozelj, kajti razrušene so bile sanje. Toda počasi se je utolažil in si je govoril:

„Vse ni izgubljeno. Imel bom tri škrinje in Agati povem, kako sem mislil s pasom.“ A včasih se mu je zdelo, da bi prijel brata in mu zasadil roke v kuštrave lase: kje je materin pas? Toda Miha je bil silen človek in on je bil proti njemu brez moči.

To je bilo takrat v postu, ko še ni bil skopnel sneg in se je slabo vozilo po stranskih potih.

Toda zdaj, ko je zasijala pomlad in se je bližala velika noč, se je nekoč naenkrat spomnil Miha, da so se pota posušila in je rekel. „Pojdeva po škrinje.“

„Pa pojdiva,“ je rekel Jozelj, ki je že komaj čakal, kdaj bo brata prijala dobra volja. Kajti post je prešel, prepovedani čas. In tako sta šla, naložila sta škrinje in zdaj vozita dedščino po svoji materi po lepi beli cesti, po dolini.

Dobra duša je brat Arnejec. Tudi danes je njima dal žganja in kruha. Jozelj je z veliko radovednostjo pregledal škrinje. Najbolj mu je ugajala manjša, ki je bila lepo poslikana, večji dve sta bili trhljeni, ker sta bili ležali v kleti.

„To vzamem jaz,“ si je mislil Jozelj, kam bi Miha z njima: čepov ima dovolj in drv se mu ne manjka. Tudi je rekel, da mi jih pusti. Namesto pasa bi bile tri škrinje . . . ko bi bil še pas . . .“ In zahotelo se mu je, da bi zasadil bratu roke v obraz: kje je pas? Ampak pomislil je, da se o takih stvareh ne sme bratu govoriti niti iz lepa, kajti Miha je silen človek in je delal, kar je hotel.

In tako sta se pripeljala v vas in konj je zavil pred krčmo. Miha je privezal konja za drvo in odšla sta v krčmo. Vesela družba je bila tam in ju je pozdravila:

„Kaj vozita?“

„Dedščino.“

„Pa dobro, potem vidva plačata.“

Miha je prikimal. Kadar je okusil pijačo ni imel miru, dokler se ni popolnoma opil. Tako se je začelo. Pili so vsi. Jozelj je premišljal o materi, o škrinjah, o Agati in o pasu in je tudi pil iz veselja . . . Bolj in bolj prijetno mu je bilo pri duši. In tako so pili cel dan, ko je bila zunaj na vasi jasna pomlad, da se je približal večer. Miha je prodal najstarejšo škrinjo krčmarju in ko so denar zapili, je prodal še drugo. Bila je to njegova navada, da je vse prodal, kar je imel, le konja in voza ni prodal nikoli. In ko so zapili tudi drugo škrinjo, je vprašal Miha krčmarja:

„Koliko daš še za tretjo?“

Jozelj je obstal in pogledal začudeno.

„Ta je moja,“ je rekel.

„Ali misliš, da ti bom zastonj vozil?“ je rekel Miha. „Koliko daš krčmar?“

Krčmar je obljubil dva groša več, nego za drugi dve . . .

Tvoja je,“ je rekel Miha in zapel pesem. Takrat je vskipelo v Jozlju. Pijača mu je dala čudno silo zdel se je sam sebi silno močan. Planil je v brata in zasikal pol z jokom:

„Kje je pas, materin pas . . .?“

Miha je z močno roko odrinil brata od sebe, sedel je kakor trd kamen za mizo in pel dalje svojo pesem. Jozelj se je ustrašil sam svojega čina, kajti vedel je, kako je silna bratova moč.

„Imam te rad, vidiš, Miha,“ je začel in objemal močno bratovo roko, ampak tako bi ne smel: dedščina je po materi in

ne smel bi tako . . . Ukradel si pas in zdaj si prodal škrinjjo . . .“ Miha ga je odrinil od sebe in prepeval pesem. V Jozlju pa je iz nova vzkipela jeza, „kje je pas, materin pas,“ je rekel in stegoval krčevito roke proti bratu. Miha ga je odrinil od sebe in pel dalje . . .

„Vidiš, imam te rad, ljubi brat,“ je začel zopet Jozelj, ampak pravil sem ti . . .“ Miha ga je odrinil od sebe in pel. In čez čas, ko je šumela vesela družba okoli mize, je planil zopet Jozelj na noge in iskal z rokami debelih bratovih lic:

„Kje je pas, aaa?“

Takrat je Miha vstal, prijel je Jozlja čez pas in ga z eno roko nesel skozi vrata:

Saj te imam rad, ljubi brat,“ je govoril Jozelj, toda Miha je prepeval svojo pesem in ko ga je izpustil na sredi ceste, je rekel:

„Jaz hočem mir, kadar pijem;“ In se je vrnil v krčmo.

Čudna je bila tista pot domov, Jozelj sam ni vedel, kako in kod je hodil. Vzbudil se je drugi dan na svojem starem ležišču na podu in se je spominjal vsega samo na pol. Vedel je samo, da nima zdaj niti pasu niti škrinjje. Zdelo se mu je, da je bilo prej vse tako lepo, kakor na praznik, kajti hodile in spale so z njim take praznične sanje, živel je tako lepo življenje, kakor da je vse res, kar si je mislil, kajti vse je moglo postati res. Sedaj pa je bil naenkrat pust in prazen dan. Šel je in je blodil okoli obupan, toliko časa, da se je proti večeru ustavil v bajti pri Agati. Vse ji je razložil, kakor v pijanosti in sanjavosti je govoril. Zelo žal je bilo Agati dobrega Jozlja in mu je skuhala sladkega podmeta.

Zvečer se je pripeljal domov Miha brez škrinj, pel je še vedno svojo pesem, odšel je brez skrbi v hišo legel k peči in zaspal.

Zato smo rekli, da ne vemo, kam vozita brata Miha in Jozelj škrinjje, kajti ostale so vse tri pri krčmarju.

In če danes pijeta skupaj Miha in Jozelj, zgodi se vselej isto.

„Imam te rad, ljubi brat,“ govori Jozelj in objemlje brata, a naenkrat ga preleti jezna misel in grabi s slabotnimi rokami po velikem bratovem telesu: kje je pas, materin pas . . .? Miha poje svojo pesem in odriva svojega brata s potrpljenjem toliko časa, da ga na zadnje odnese skozi vrata na cesto.

In vendar Jozelj ljubi svojega brata in Miha ima Jozlja rad. Nikdar ni jeze drugi dan. Miha spi ob peči in Jozelj dela na mesto njega. In neprestano premišlja tako:

„Takrat je bil čas, ko je bila dedščina. Pas bi ji bil dal in škrinjje bi bil pripeljal. In vse bi bilo drugače na svetu. Zdaj pa je tako. „No, je, kakor je, pa bodi tako.“

Tako je z dedščino, dragi moji. Enemu ne zaleže nič, ker jo zapije, drugemu bi pa mnogo zalegla ko bi jo dobil. Pa če je ne dobi, živi brez nje.

J. C. Ivanov:

ŽIVLJENJE.

Bolesti polne moje pesmi
so bile nekedaj
po neužiti še ljubezni
vse bile en zdihljaj.

Minulo, — drugzega je žena
nekdanji moj idol,
življenje me je spremenilo,
zatrlo mójo bol.

Nič veš bolesti, saj ni vredno!
tam zunaj sije dan,
tako krasan, življenja poln ah
Naj vabi me zaman?

Mladost norost! Le kupo v roke,
izpijmo jo do dna,
nalijmo zopet jo do vrha,
užijmo kar nam da!

RADOVAN PAVEL:

GOSPA SOLZA.

Ravnokar je zopet jokala — sploh joka odkar je poročena.
Ljudje, ki poznajo njeno usodo, so jej zaraditega dali ime
„gospa Solza“.

Hočem-li tu razkrivati rane njene trpeče duše, razodevati
tajnosti njene temne usode? Saj bi morala pisati z njenimi solzami,
— a z v s e m i, kolikor jih je vže jokala teh ednajst let nje-
nega zakona, — oh to bi bila mera! in to ni lahka stvar. Vsaj
se jih je že neizmerno veliko posušilo na njenem tužnem licu;
koliko jih je popila — v prečutih nočeh — njena postelj in koliko
so jih popila žejna tla, koder je hodila, bridko ihtoč! Torej kako
z vsemi temi solzami — pisati danes, po preteku ednajstih let
njeneega nesrečnega zakona?

In nocoj je zopet jokala — oh, kako bridke solzé!

Z možem sta se sprla — kolikokrat v njenem zakonu —
stoji izračunano v — zvezdah . . .

Dobili so vabilo na plesno zabavo.

„Ali gremo, možiček?“

„Ah, Elvira, ali m o r a m o?“

„Moramo, moramo! Saj nikoli nikamor ne gremo! Vedno
smo le doma, kakor v kletki! In vendar smo tudi mi ljudje, tudi
mi smo bitja z dušo in srcem, ki hrepeni po veselju, sreči!“

Je-li to veselje sreča, moja Elvira? Sreča, sedeti med temi
topimi, blaziranimi malomeščani ob litru vina, zabiti med nje
kakor slanika in požirati njihove neslane dovtype? Je-li to veselje,
Elvira, plesati s temi — telesi brez duha in srca? O Elvira, ti
ne veš, kako sovražim te ljudi, kako zaničujem te — amfibije,
živeče od danes do jutri, težeče za nasladami, ki dišépo opolzli
— polti!“

„In moja nesreča je, Edvard, da si ti tak! Oh tak kakor
nobeden!“

„Prosim te, Elvira, ne žali me!“

„Ne žali mene ti — oh, kako me žališ! Glej Edi, odkar

sva poročena, nimam niti ene vesele ure, niti en trenutek jasne sreče . . .“

„Oh, Elica! Jaz ti nisem torej — nič? V meni ne nahajaš najmanjšega nadomestila? Torej me nisi nikoli ljubila? Elvira, Elvira!“

„Ti si mi mnogo, a nisi mi vse! Saj vendar veš, da ženska poleg moža hrepeni tudi po čem družem, kar jej mož, ako ga še tako ljubi, dati ne more. — Ženska — oh, Edi, prosim te, ne prekini me, to me dela nervozno — hoče v svet, hoče v družbo, med ljudi, ona se hoče z njimi veseliti, z njimi žalovati in tudi z njimi trpeti — to zahteva narav ženske, katera predstavlja v življenju teló — materijo, kakor ti praviš, dočim mož predstavlja duhá, — oba in to je zakon, telo in duhá človeške družbe. Vidiš, Edi, to je moja filozofija. A ti! Ti plavaš v svojih nadzemskih sferah, tvoj duh vzleta visoko nad družbo ljudi, katera zaničuješ, sovražiš, ker so nemožni te razumeti, ker žive tako kakor zahteva od njih življenje, boj za obstanek. Zameriš ljudem, ako te razumeti ne morejo, ako ne morejo slediti tvojim neizvedljivim idejam, oni, bori črviči v nizki sferi svojih potreb. A s svojimi nazori odteguješ tudi mene, svojo nesrečno soprogo družbi, katera te sovraži baš radi tega ker te ne razume in ker jo ti sovražiš in prezira tudi mene ki bi se rada zadovoljila z njo, ki ne zahtevam za se onih višav, v katerih domuješ ti, — samo da bi ne bila tako grozno sama! Zato čuj Edi, daj, daj mi življenja, daj mi družbe, brez katere ne morem, nočem živeti, rajša umrjem!“

„Ti si strašna, Elvira in jaz obžalujem korak ki me je dovel v tvojo družbo. O vsaj bi bil našel bitje ki bi soglašalo, mislilo, čutilo z manoj, bilo srečno z manoj v mojih — višavah!“

„Tudi jaz obžalujem svoj korak; tudi jaz bi bila našla moža, ki bi ne bil kakor ti, ki bi ljubil človeka, ki bi bil enak med enakimi, — o kako srečna bi bila z njim! A tako! Tebe moram ljubiti iz vsega srca, a te moram tudi sovražiti iz vse duše. O moje nesrečno življenje!“

„Elvira! Zavedaj se, spominjaj se onih lepih hipov, ko si mi prisezala ljubezen, ko si dejala: Edvard, samo da tebe imam kaj me briga čeli svet — in danes, danes, Elvira! Danes! Kako govoriš danes?“

„Res je . . . a ti kot mož bi moral že takrat vedeti — —“

„Kaj ne, da je ženski mož „vse“ le tako dolgo dokler ga nima, a ko ga dobi, jej ni več vse — ha, ha!“

„O ti si krut, Edvard in jaz sem tako nesrečna!“

„Pa še nekaj, Elvira moja . . .“

„Še več muke? O prizanašaj mi!“

„Elvira! Ti si tako nesrečna, ti umiraš, ker si brez družbe. No, ti nisi osamljena, je več takih in zanje ni hujšega gorja nego samota. Gorje mu, kdor ne more biti sam! Ti jokaš, tuguješ, ker je najino življenje samotno in tvoje hrepenenje po družbi je

vir najine zakonske nesloge. To vedo ljudje, pa me nazivajo trinoga, a tebi so dali ime moje žrtve — rekajo ti — „solza“ — „gospa Solza“ ker jokaš, ne prestando jok a š. Koliko krivice delajo tebi in meni!

Ljudje ne pojmiyo, kaj je zakon, — malo njih to pojmi.

Glej Elvira, ko sem te vzljubil, menil sem videti v tebi poosobljeno svojo dušo. Kako krasno, divno, imeti pred očmi živo podobo svoje duše! Kako sem te čislal, kako dvigal na visoka čutila svojega srca — tebe, svojo vidno dušo! Kako skrbno sem čuval ta najvišji biser svojega življenja, — kako varoval, da se ga ne takne dih kvarljivega sveta, da mi ostane biser neskaljen, — moj, edino moj.

Toda moja duša ni hotela biti več pri meni, hotela je, hoče v svet, v nevarni, zlobni svet, kjer je prevara, trpljenje, gorje! In ples!

Čul sem preklinjati onega ki je izumil zakon, a jaz kolnem onega ki je izumil ples.

Kaj je ples, Elvira?

Javni trg človeških strastij. Moja Elvira na plesu, v objemu drugega, njeno vroče telo ob vročem telesu drugega, njen dih spojen z dihom drugega, njena roka v roki drugega, — moja Elvira ni več moja, moje cvetko je oskrunil dih drugega, izgubil sem jo, izgubil! Li slutiš, Elvira, zakaj sem ti branil družbo?

Blazen idealist je tvoj mož, kaj ne Elvira? O da bi bilo več takih idealistov, da bi bili — vsi! Morda bi bila potem družba čistejša, — zdravejša! Veš li Elvira, da bi bilo prihranjeno marsikatero gorje, ohranjeno mnogokatero življenje, da ni plesišča?“

„Ti pretiravaš, Edvard, vse pretiravaš!“

„Pretiram! Morda li pretiram, ako pravim, da si ti — bolna, Elvira, hudo bolna?“

„Ni res! Motiš se! In ako bi bila, postala sem v tem razburjenju, v tej tugi vsa leta . . .“

„Pustiva to. Istina je, da si bolna, morda celo nevarno bolna in da ti je zdravnik velel, da se moraš resno paziti, zlasti da se ne smeš močno pregreti. Pomisli, na plesu . . .“

„Ha, ha, ha! Po tej poti se mi hočeš izmuzniti! Ne bo nič, Edi! Pa če bi umrla na plesu!“

„O molči! Pomisli, kaj bi bilo z našimi ubogimi otročiči, ako bi izgubili mater! In jaz — jaz bi zblaznel, ako bi umrla ti — —“

„Strahovi! In jaz si ne želim lepšega nego umreti na plesišču, sredi veselja, zabave. Ah, to bi moralo biti krasno, interesantno! O to bi bilo lepše nego to življenje polno monotonije. O Edi, kaj ne da greva?“

„Izgubljeno je! — Dobro! Greva! Tebi na ljubo, meni v grozo! A vso odgovornost prepuščam tebi, Eda, za nasledke.“

Tako mi ugajaš, možiček, zdaj še le si zares moj, moj, moj!“

In planila mu je okoli vratu ter ga poljubovala. Potem si je obrisala od solz mokro lice ter se šla oblačit za ples.

No, imela je že vse pripravljeno. Skrivaj si je bila naročila lepo plesno obleko, zaponke, zapestnice, lasnike, rokavice, čevljičke pahljačo — vse nóvo! Celo krasen šopek si je bila naročila iz mesta.

V pol ure je bila zopet pri možu — krasna ko jutrcv cvet, elegantna ko kneginja. V laseh jej je žarela kakor kri rudeča vrtnica in za nedriji so jej dehtele blede šmarnice . . .

„Glej, Edi, li nisem lepa? Vse me mora občudovati; noben plesalec ne more iti nimo mene . . .“

Objel jo je, — rahlo privil na svoje nemirno srce, njo, svojo vidno dušo — a preko usten mu je šinil rezek smehljaj, ko se je ozrl na rože na njenem licu, katere je skušal pokriti fini poudre de ris, a jih ni pokril . . .

In šla sta . . .

* * *

Dvorana je grmela življenja, — glasovi godbe so se strastne spajali z glasovi veselja, ki so odmevali iz gorke plasti hipne sreče opojenih gostov.

„Glej, Edi, vse je že polno, že plešejo!“ dahnila je, ko sta se bližala zabavišču. Krčevito je stisnila roko soprogu in on je čutil, kako jej je prešinil vse truplo mrzlični stresljaj otroške radosti.

In notri v dvorani je vsa oživela, — prešinil jo je tok novega življenja, — oči so jej sipale iskre, navdušenja za veselje, zabavo. Z vso dušo je objela to vroče življenje in popila v se bajne rose življenske sreče. Njemu pa se je zdelo, da stojita v areni ter čakata na krvavi ples ki se bode pravkar razvil in on in Elvira sta v krogu krvopenih gladijatorjev . . .

In bučno je zagrmela godba, — divji ples je pričel — in ona sta se vrgla v boj . . . Hipno pa se mu je izvila iz objema in hitela k mizi. Prsa so jej plapolala in nervozno je vihtela pahljačo.

„Tebi ni dobro, Elvira?“

„O nič mi ni, Edi, samo za hipec se mi je zvrtilo v glavi,

„Ne pleši več, Ela!“ jo je prosil.

„Kaj-li misliš?! Saj sem se le pričela. Kaj bi rekli ljudje?“

„Ne pleši več — bojim se zate.“

„Plesati hočem!“

In zopet je zagrmela godba, zopet je zadirjal pestri ples — plesalci so se klanjali pred krasoticami vodili jih v — areno, a glej po njo, — po Elviro, po cvet vseh krasotic ni bilo plesalca!

Njemu je igralo srce veselja, a ona si je grizla ustni in težko zadrževala solzé.

„Vidiš Edi, tako je, na licu se nam čita, da smo osamljeni,

da smo — izobčeni iz družbe in mene je tako sram — le glej, uprav — bojé se nás!“

Svitla solza gneva je zaigrala v njenih očeh in njemu je stisnilo srce, ko se je ozrl po teh solzah. Skočil je kvišku, — pogledal preko ramen v dvorano in tiha kletev mu je siknila med zobmi, ko je motril blazno vrtenje plesočih. A čimbolj je motril, timbolj se mu je zdelo da so glasovi, ki mu done na ušesa iz dvorane, odmevi krvavega plesa v areni . . .

Vrnil se je k njej, a zdaj je spazil čudno izpremembo na njenem licu, njena prsa so močna valovela. Na obrazu jej je čital, da se nekaj godi v njeni duši, — kakor črni sklep, kakor srda polna misel.

„Kaj imaš, Ela? Kaj misliš?“

„Maščevati se hočem, Edi, kruto maščevati!“ je dahnila in postala silno vesela in zabavna. Prišla je polnoč.

Iz dvorane je zadonel zveneči klic: „Kotiljon!“

Kakor ranjena levinja je planila kvišku ter se jezno iztrgala možu, ki je je hotel zadrževati.

„Kotiljon! D a m e v o l i j o!“ je donel isti glas.

Mlademu soprogu je bilo vse jasno, razumel je Elvirin načrt — maščevanja. Mrzli polt ga je polil, a bil je brez moči, da bi jo zadržal od tega načrta.

In vnovič je zadonela godba in razvil se je bahantni ples. Elvira je stala ob prsih mladega plesalca ter mu pripenjala kotiljonski red, — v naslednjem hipu je izginila v kaotični masi plesalcev po opojnem vzduhu dvorane.

In mladi soprog je stal ob zidu in strmел v ta kaos — z očmi je sledil njej, ki se je vrtela po gladkem tlaku kakor tarantela, zdaj na prsih sloneč temu, zdaj drugemu plesalcu, zdaj izginjajoč v burnih valovih, zdaj zopet dvigajoč se iz njih kakor srebropena Afrodita iz valov Heterponta. Tudi njej je uhajal pogled tija k njemu, — a kadar se je imel srečati z njegovim, zardela je, povescila oči in preko lica jej je šinila senca nevolje. Njemu je vtripalo srce močnejše in vrivala se mu ja misel, da-li ni njeno maščevanje namenjeno tudi njemu, — da-li ni izbruhnil njen srd v blaznem plesu, — srd radi izgubljene sreče, katero bi nahajala v šumečem viru družabnega življenja, ona, osamljena, izobčena, priklenjena na vročo skalo njegovega nadnaravno ljubečega srca.

Zapeklo ga je ob tej misli — ob misli, da se mu odtjuje, odkar je začutila dih drugih mož, odkar jo obdaja toplota njihovih teles. Silen plam ljubosumnosti mu je vzplamtel v duši, — čutil je prvokrat da ni več njegova, — samo njegova. In ta grozna zavest mu je slikala pred oči strašne podobe — podobe bojazni za njo in zavisti. Dvorana se mu je napolnila vsakovrstnih pošasti, grabečih s svojimi polipnimi prsti po njej — in med temi pošastmi se je vedno razločneje odlikovala podoba nekega rudečega plesalca . . .

Ta rudeči plesalec — tako se mu je zdelo — se je močno prizadeval priti v njeno obližje, — iz očij mu je gorelo poželenje po njenem plesu in vedno tesneje je bilo razdalje med Elviro in onim rudečim vitezom . . .

H kratu se mu je zdelo da pripenje Elvira na prsi tega čudnega plesalca kotiljonski red ter da počiva v njegovem objemu, bežoča z njim po širni dvorani. A v istem hipu je utihnila godba — silen vrišč je nastal med plesočimi in vse se je gnetlo na kraj, kjer je stal „rudeči plesalec“ s svojo žrtvijo, Elviro ležočo v njegovem naročju, blede ko smrt . . .

„Mrtva je, mrtva!“ je zvenelo na njegovo uho, — in rudeči curek krvi iz njenih ust je videlo vreti njegovo oko, — potem se mu je zgrnilo vse v noč, tamno brezbitno noč . . .

* * *

Na mrtvaškem odru je ležala notri v črno odeti sobi. Okoli odra je gorelo nebroj sveč.

Pri njenih nogah je klečal in objemal osirotelo deco, ki je zrla nezavedna na izgubljeno mater.

Ljudje so prihajali in odhajali, mrmrali med saboj in pogledovali nanj in uboge otročiče.

„Ne bo več jokala, izjokala se je — trinog jo je umoril!“ je udarjalo na njegovo uho. On pa je ostal nečuten, — zrl je na njo in srce mu je kamenelo — kamenelo v misli, da je hotela na morišče, kjer jo je izgubil, kjer je umrla zanj že v hipu, ko jo je objela prva tuja roka . . . z d a j, m r t v a, ž e n i b i l a v e č n j e g o v a !

J. L.

JOSIP KENDA:

HRUŠKA OB POTU.

SPOMIN NA TE.

Kako se hruška ta lepo razcvita,
kako je barve lepe njeno cvetje,
in kak prijeten duh ima . . .
Oh, vedno bil pod njo bi jaz!

A kaj, ko pa v jeseni pozni
ne bo sledu o tej lepoti;
tedaj bo stalo na tem mestu
le suho, prazno deblo,
pod njim pa kup bo listja . . .

Redko odpira se sreče mi raj,
ah, in še oni trenutki čarobni,
ki sem prebil jih ob Jelci drobni,
blaženi sni se mi zdijo le zdaj.

Ah, saj še to ne! Kar sen mi podá,
več ne oskruni oko mi nevšečno,
ti, ki prisegla ljubezen mi večno,
starca bogatega zgaj si gospa.

VRHOVAN:

MLADA LETA JOŽEFA KOSCA.

Ko je bil Jožef Kosec star osem let, zapazila je mati, da je goden za šolo. Zaskrbelo je mater, kako bi z Jožefom, kajti daleč je bila šola, štiri ure daleč, in Jožef pač ne bi priromal tja s svojimi drobnimi koraki, ampak omagalo bi slabotno telesce na sredi pota.

Ležal pa je v bližini vasice, kjer je kmetovala mati Jožefa v borni hišici, zunaj trga kapucinski samostan. Veliko kapucinov je bilo v tistem samostanu, veliko maš so brali pobožni gospodje vsako jutro. In romali so verniki v samostansko cerkev, romala je mnogokrat tudi mati Jožefa.

Nekoč je klečala pobožna ženica pred velikim oltarjem, kjer se je vršila slovesna maša in pobožno molila. Zraven je klečal Jožef in se oziral po cerkvi.

Tedaj je zaskrbelo mater ob misli na Jožefa; in ko je videla ministrante, majhne in velike, pred oltarjem, razjasnil se ji je obraz in je pomislila:

„Tamle oni je prav tak, kakor moj Jožef. Lepo bi bilo, če bi ga videla nekoč ministranta pred oltarjem. Morda ga sprejmó gospodje, stopim po maši k njim!“

Zjasnil se je obraz ženici še bolj in hitro ji je minila maša. Šla je po maši v samostan in prosila. In Jožef je bil sprejet. Brat Benjamin je rekel, naj pride jutri v samostan.

I.

Vesel se je napotil Jožef v zgodnjem jutru z materjo v samostan. Rjavo suknjico je imel in ponosen je bil nanjo, kajti nosil jo je samo ob nedeljah; tudi škornje je bil obul, pa je bil še bolj vesel, kajti tudi te je nosil samo ob nedeljah.

Mati je potrkala na vrata samostanska in takoj se je pojavila visoka postava bratra Benjamina. Peljal je Jožefa z materjo v čakalnico. Vesel je bil Jožef, kajti nikoli ni videl še samostanskih sob. Vesela je bila tudi mati, ko je videla, da je Jožef ubogljiv in se mu nič ne toži po domu. Zahvalila se je lepo in se kmalu odpravila domu. Brat Benjamin pa je prijel Jožefa za roko in ga peljal k ministrantom in še tisto uro se je Jožef pobratil z njimi in je pozabil na dom. Občudoval je vse zlate plašče in zeló lepe so se mu videle rdeče obleke ministrantske. Tako se je pričelo Jožefu samostansko življenje. Hodil je v šolo k očetu Gervaziju, ki ga je učil, in ker je bil Jožef dobre glave, je kmalu znal brati in postal je ministrant.

II.

Toda majhno čast je opravljal Jožef pri službi božji. Bil je vedno za malega ni mu bilo dodeljeno, da bi vlival mašniku vina v kelih in vodé na prste. Dolgo je bila ta želja Jožefu ne-

izpolnjena; vse dolgo leto je ostal mali ministrant. Tako pa je opravljaj druge posle. Pomagal je v kuhinji, nosil drva in hodil na vrt po zelenjavo, kar mu je kuhar obilo poplačal.

Dobro se je godilo Jožefu Koscu v samostatnu in kar nič ni pogrešal doma in matere. Prišli so božični prazniki. Pol leta je že živel Jožef v samostanu in tedaj se je odpravil nekaj dni pred prazniki proti domu. Veliko je bilo veselje materino, ko je zagledala sina Jožefa.

Veliko culo je prinesel Jožef iz samostatna domu, težko je nosil in po poti je počival. V culi pa je bila mastna, debela, prekajena krača, bili so notri beli hlebi in rumena jabolka. Sve, tile so se oči Jožefu, ko je zlagal te reči brat Benjamin v cule-Spomnil se je tedaj na mater in je pomislil: Vesela bo, ko pridem tako obdarjen od gospodov domu!“

In napravil se je bil vesel proti domu, doma pa je bila njegova radost še večja kajti združila se je z radostjo matere, težko pričakujoče Jožefa.

Tako je romal Jožef vsakokrat pred prazniki, domu, bogato obložen, z veseljem v srcu. Za praznike je dobil tudi lepo, novo obleko, nove čevlje in lep klockuk in čakala so ga slovesne maše, veliko jih ji bilo, dan na dan so se vrstile in Jožef je tako rad stregel dobrim gospodom.

Tako je minilo leto in Jožef je postal véliki ministrant, na veliko veselje matere, na veliko zavist drugih ministrantov, ki so ostali mali. Jožefu se je izpolnila želja, da je stregel, veliki ministrant, pri maši, da je vlival gospodom vino v kelih in vodé na prste.

Pa je doletela Jožefa še druga čast, drugo častno opravilo. Kakor je bil namreč majhen, dasi so mu rekali Jožef, bil je bistre glave in tako je dobil ključé vinske kleti v varstvo. Ponosen je bil na to opravilo, kajti ni bilo tovariša v samostanu, ki bi nosil vina gospodom.

Mahoma je minila doba petih let. Jožef je vzrasel v velikega fanta. Gospodar je bil že nekako v samostanu in bali so se ga mali ministranti. Velik prijatelj je postal Jožef bratu Benjaminu tekem petih let.

III.

V samostan so hodili različni ljudje; ni imel le vsak potnik prostega vstopa v samostan, da se je odpočil od dolgega pota, hodili so tudi ljudje iz okolice in iz trga in sicer po zelenjavo.

Velik je bil namreč samostanski vrt in dovolj bi bilo zelenjave za ves trg. Zjutraj po maši so hodile stare ženice po zelenjavo in vse je postregel brat Benjamin.

Tudi Jožef mu je pomagal in je nosil iz vrta zelenjavo, da jo je izročal ljudem.

Tudi Gržinova Franica je prišla večkrat; devetnajstletno dekle, ki je živelo z materjo v borni koči nedaleč od samostana. Očeta ni imela Franica več, umrl ji je v zgodnji mladosti. Lepa je bila Franica, bujnega stasa in ni čuda, da so je radi sprejemali v samostanu.

Posebno rad jo je pa videl brat Benjamin in vedno je bil v čakalnici, ko je prišla Franica. Tudi pater Gervazij, zelo star mož, je prišel večkrat v čakalnico. In, ko je bil prvič zapazil, kako je nagovarjal brat Benjamin Franico, zbal se je stari mož, kaj bo z mladim bratom . . .

* * *

Zgodaj zjutraj je prišla Gržinova Franica v samostan. Prinesla je košarico s seboj, pozvonila pri vratih in brat Benjamin je šel, da bi odprl. Čudno čustvo ga je objelo, ko jo je ugledal. Prijel jo je za roko in pri tem je Franica zardela.

„In sedi, Franica!“ je izpregovoril Benjamui.

„Sedla je, pogledala brata Benjamin in lep se ji je zazdel.

„Tako, Franica, malo počakaj; prav kmalu prinesem polno košarico!“ rekel je in jo je pogladil po licih. Franica je plaho pogledala in sladko čustvo ji je pretreslo telo.

Kmalu je prišel brat Benjamin s košarico, prinesel je tudi steklenico vina. Postavil je dva kozarca na mizo in natočil.

„Pij Franica, da boš vesela! Zgodaj je še, le posedi še malo!“

Tedaj je primaknil Benjamin stol tesno k Franici, jo je prijel za roko in rekel:

„Franica! Velikokrat sem mislil nate, odkar si prvič prišla sem. Goreče te ljubim, Franica in vedno bi bil rad pri tebi! Ali me imaš kaj rada?“

Tesno ji je privil roke k sebi in ni jih odtegnila. Samo pogledala ga je z velikimi očmi.

Zunaj so se začeli koraki, nekdo je hitro odprl vrata. Bil je pater Gervazij. Benjamin je hitro vstal s stola in Franica je vsa zardela v obraz.

Čudno misel je vstala tedaj Gervaziju. „Ta dva tukaj! In pila sta; sumljivo se mi vidi! Ta Benjamin je najbrž že začel z njo!“

Ko je odhajal, je rekel sam pri sebi: „Ne dovolim!“ in sklenil je, da bo bolj opazoval.

Franica je izpila še en kozarec, nato jo je spremil Benjamin prav do vrat.

„Zbogom, Franica! Pridi še!“ ji je rekel, ko je zaprl za njo vrata.

Francka je odhitela proti domu. Mislila je na brata Benjamin in vesela je postala.

„Kako me ima rad!“ je vzkliknila. In vendar se je strahoma spomnila, predno je stopila v hišo. „Ali sme imeti rad?“

Mati je sedela v veži na nizkem stolčku in vprašala:

„Kod si hodilo, dekle?“

„V cerkvi sem se zamudila in potem sem šla v samostan po zelenjavo!“

Ni se upala Franica, da bi le malo črhnila o dogodku; zbalala se je torej, da ne bi mati še nadalje popraševala in je šla hitro v kuhinjo.

Brat Benjamin je hodil tisti večer dolgo po vrtu med gredicami. Tisti večer je ležal nad naravo in brat se je spomnil, kako je sam sredi te sladke tihote.

Preko zidu se je videlo v trg in se je belila tudi hiša, kjer je stanovala Franica. Ni vedel za hišo brat Benjamin, in ni vedel, da tam sloni nekdo ob oknu in nepremično zre proti samostanu. Bila je Franica . . .

Po vrtu je prišel pater Gervazij in je srečal Benjamina. Začudil se je pater in pomislil:

„Čudno, poprej ni hodil nikoli na vrt in zdaj ga srečam tu ob tej uri!“

Odšel je v samostan. Benjamin pa je še dolgo hodil med gredicami . . .

IV.

Dan na dan se hodili ljudje v samostan stare ženice, uboge in sključene, in velikokrat je prišla tudi Franica.

Kadar je prišla, bil je brat Benjamin pri nji. Tako sta bila nekoč sama v čakalnici. Lepo jutro je bilo, žarelo je v solnce v vsem svojem žaru in žarela so lica Franici, ki je prišla naravnost iz doma. Še lepša je bila, ko jo je oblivala ta rdečica, še bolj je bila zapeljiva za brata Benjamina.

Benjamin se je sklonil k Franici in jo je objel.

Tedaj se tiho odpro vrata in Jožef vstopi. Zagledal je, kako slonita Benjamin in Franica v objemu in se prestrašil. Takoj za njim je stopil v sobo pater Gervazij. Videl je, v kaki zadregi sta Franica in Benjamin. Zasumil je takoj nekaj in hudo se je vznemiril. Poklical je Jožefa, ki je bil obstal v kotu, ga peljal s seboj in odšla sta v celico . . .

Pater Gervazij je sedel ob oknu, napravil je resen obraz in izpregovoril:

„Jožef, odkrit bodi in povej, kaj si videl poprej v čakalnici!“

Stresel se je Jožef in pomislil: „Ali naj ju izdam!“

„Videl sem samo, kako sta sedela Franica in brat Benjamin v čakalnici,“ je rekel.

„Fant, govori resnico, ako ne poveš vsega, te spodim!“

„Vse povem, vse povem!“ je jecljal Jožef, ki se je tresel pred stroгим Gervazijem. „Videl sem, kako je objemal brat Benjamin Franico!“

„Zdaj pojdi! Več izveš! Jožef je odšel s povešeno glavó . .

„Oba morata proč, Jožef in Benjamin! Tega ne dopustim!“ je sklenil pater Gervazij in je šel iz celice . . .

Še tisti dan sa se zbrali patri k zborovanje in so sodili o Benjaminu in o Jožefu. Sklenili so, da morata oba zapustiti samostan; posebno je zatrjeval pater Gervazij, da Jožefu ni več obstanka v samostanu, zdaj, ko je videl, kaj se je zgodilo.

Drugi dan zgodaj zjutraj je zapustil brat Benjamin samostan in odšel v neki drugi samostan, tam na Štajerskem. S težkim srcem se je poslavljal od kraja, kjer je užil nekaj srečnih trenutkov.

Tudi Jožefu je bilo zelo hudo pri srcu, ko je izvedel, da mora zapustiti samostan in dobre gospode.

Nobene krivde se ni zavedal, in zato mu je bilo srce še bolj žalostno . . .

Povezal je svoje reči v culico in odšel. Ni ga spremil do vrat brat Benjamin, sam je odšel iz samostana, brez prijazne besede . . .

Trudoma je hodil Jožef po poti proti domu, vse drugačna je bila pot, kakor takrat, ko je odšel prvič v samostan, da postane ministrant . . .

Z bojznijo se je bližal domači hiši, bal se je trenutka, ko stopi pred mater.

Mati je sedela v izbi pri oknu, ko je vstopil Jožef. Mislila je pravkar nanj in prestrašila se je, ko je stopil takó nenadoma pred njo . . .

„Jožef, kako to, da si doma!“ je vzkliknila mati.

„Moral sem iz samostana, mati!“

Nato je pripovedoval vso zgodbo, ki se je dogodila zadnje dni in mati ga je poslušala . . .

„Glej, Jožef, krivica je na svetu! Potrpi, godilo se ti bo boljše! Boš pa šel v mesto in boš hodil tam v šolo. Toliko že premorem, da te bom vzdrževala!“

Tako je tolažila mati Jožefa, brez krivde zapojenega iz samostana, trpečega veliko bol.

Hvaležno je pogledal Jožef mater in solza se mu je utrnila po licu. „Zelo dobro mater imam“, je mislil, „odpustila mi je takoj!“

Tudi mati si je obrisala solzne oči, ko je zagledala Jožefa, kako plaka, in dolgo sta si sedela molče nasproti . . .

V.

Kmalu nato so odredili patri v samostanu, da ne smejo hoditi ljudje več po zelenjavo k njim. Le še truden popotnik, ki je pod noč priromal po sprašni cesti, je dobil prenočišča.

V samostanu so živeli mirno; kmalu se nikdo ni več spominjal na Benjaminu in Jožefa.

Le pater Gervazij se je časih spomnil na Benjaminu, ko je hodil ob jasnih večerih po samostanskem vrtu . . .

„Ali je srečen?“ je mislil sam pri sebi, prekrižal se in molil.

A. S. ODISEJ:

IZ HRIBOVJA.

Po gozdu so odmevali udarci njegove sekire in treske so padale daleč proč od hloda, ki ga je obsekaval.

Mrak je že padal, Tonač je hitel in nič ni brisal potu, ki mu je tekel s čela.

Od fare, iz Sladke gore, je prinašal veterc narahlo večerno zvonjenje — zdravo Marijo.

Odložil je sekiro, sedel na štor in z globokim vzdihljajem se pokrižal in obenem odkril . . .

Že zdavnaj so utihnili zadnji zvoki, a on je še vedno sedel tam in mislil.

Zbudila ga je iz sanj šele tiha pesem, ki je prihajala tiho in hrepeneče v gozd in se zopet izgubljala tam med debli.

Pobral je orodje, ogrnil suktno in stopil iz gozda. Pred njim je ležala majhna dolinica, obrobljena z duhtečimi gozdovi. Na nasprotni strani, na bregu, je stala kočica in vrt okoli nje. Še nekaj streh je molelo iz naraščajoče teme. Iz dna dolinice se je že vzdigovala megla, zakaj studenec je bil tam in velika mlaka zraven. Od tam je prihajalo petje.

S hitrim korakom je stopil doli po bregu k studencu. Vedel je dobro, kedo je tam. Lenka iz one kočice na bregu je prala in si popevala. Globoko je bila sklonjena čez pralni kamen in zavedla se ga je šele tedaj, ko je pristopil k nji.

„Pozno je že, Lenka,“ je dejal in mahoma se mu je zdelo vse to strašno neumno. Zakaj je prišel sem in počemu jo ogorvarja tako nerodno.

„O Tonač, ti si? Pa si prišel tako tiho, da sem se te prestrašila. Potiplji, kako mi srce bije!“ — Zravnala se je in ga gledala s svojimi živimi očmi. On je ves strepetal in ni vedel kaj bi.

„Gori sem delal v hosti, pa sem te slišal popevati in sem stopil malo k tebi. Saj nisi huda, Lenka!“

„No, studenec je za vsakega. Če si žejen, pridi pit, kaj, bi ti branila.“

„Ni mi do vode, dekle. O Lenka, ko bi ti vedela, kako . . .“ je odvrnil Tonač in nakrat mu je zastala beseda v grlu . . .

Naslonil se je na vrbo in Lenka je prala dalje.

„Kako bi bilo to lepo, o Lenka, ko bi ti bila moje dekle in jaz tvoj fant . . .“ je izpregovoril tako iznenadoma. Izdal je to svojo željo kar tako na lepem in nepričakovano. Ko pa je slišal svoje besede, ki si jih je v mislih ponavljal sto in stokrat, se je zdrznil in nestrpnost pričakovanje se je zbudilo v njem.

Lenka se je ozrla v njega in njene oči so bile resne. No, pa Tonač ni nič več izpregovoril. Pomagal ji je zadeti škafo na glavo in odšla sta po stezi.

Ko se je obrnila steza navkreber h koči sta obstala in podala mu je roko. „Pa kako si neroden, Tonač!“ je dejala in odhitela po bregu . . .

Veselo mu je bilo v srcu, kajti vse tisto nedosežno je stalo sedaj pred njim in se mu nudilo; saj se ji je tresel glasek, ko je govorila one besede ob slovesu.

Odšel je po stezi, in ko je zavil v hosto, se je še enkrat ozrl po dolinici in po koči, zaviti v nočni plašč. Zaukal je, da se je razleglo po tihih hostah in se dvignilo do neba —

Preteklo je nekaj dni in tiha noč je bila, ko je potrkal Tonač na Lenkino okno. Odprla mu je in njemu so se iz polnile sanje. Blazne prisega sta si šepetala in si obljubovala bogve kaj.

No, pa to je bilo le prve tedne. Življenje z vso realnostjo je stopilo pred njiju in jima predložilo suha prašanja. Prašanja so pa bila: kje je kočca in prijazno domovanje, kje polja, da rode potrebno, kje vabljava senca, da se odpočiješ v nji od dela . . . Nista si vedela pomagati, zakaj ubogo je tisto hribovje. Ne preživi človeka, in ko bi se človek ubijal noč in dan in ril po zemlji, ona ne da niti najpotrebnejšega.

Široko se razprostira gozd in v njegovo senco se stiskajo kočce, uboge in raztrgane. Po rebrih in lokah je nekaj polja, a naprej je zopet gozd. Ko bi bilo več polja, bi že šlo. Tako je pa naroda veliko, a polja malo. Pa se tudi izseljujejo ljudje in večina hiš je prazna, a v mnogih kočah so samo ženske in otroci doma, vsi drugi so razkropljeni po svetu.

Pa so se dvignile v njih srcih velike sanje. Kaj, če bi šel Tonač na tuje, delal nekaj časa in prinesel lep zaslužek domov? Polja bi si nakupila in hišo popravila, pa bi se živelo srečno in zadovoljno.

Kakor so bile sanje sprva slabotne in so se prestrašeno skrivale, pa so se razvile vendar v mogočno misel in kmalu je bil sklep storjen. Tonač je odpotoval —

Dve leti je že bil v tujini, ko mu je Lenka pisala: „Vrni se!“ Pa ni prišel, ker mu je še precej manjkalo do zaželjene svote. Odpisal ji je, naj še čaka poldrugo leto. Pošiljal ji je še večkrat pisma, a ni dobil odgovora. Končno pa je prišel sam —

Gosposko je bil oblečen, ko je stopil doli pri fari, v Sladki gosi, iz koleslja. Nič se ni zamujal z ljudmi, ki so ga ustavljali in kar dušili s prašanji in radovednostjo. Naravnost gori je šel v ljubo dolinico. Pozno popoldne je že bilo, ko je prišel pred Lenkino domovje. Stopil je naravnost v vežo, pa kako se je začudil!

Stala je pri ognjišču in pripravljala večerjo. Bila je vsa iz premenjena, Močna je postala in nič ni bilo deklíškega več na njej. „Dober večer, Lenka,“ jo je pozdravil in pričakovanja poln je bil njegov obraz.

Pogledala ga je in precej se ga je spomnila.

„O to si pa ti, Tonač! Pa si le enkrat prišel, dolgo te že ni bilo!“ — Nič niso bile prijazne te besede, še lahka porogljivost je bila v njih.

„Pa kako je to naše svidenje, o Lenka! Kaj se je zgodilo v teh letih?“

„Da ti razložim in natanko dopovem: jaz sem že skoro drugo leto omožena, moj mož je precej bogat in dobro se mi godi.“

Nemo je strmel Tonač v Lenko, ki je sanjal o nji venomer v tujini. Bilo mu je v srcu, kot da bi se mu porušil grad, ki ga je zidal s težavo in ljubeznijo in že skoro dokončal: samo pobeliti bi ga še bilo treba, pa bi stal tam lep in bajen. Čutil je, kako ga je dušilo v grlu in mu otemnevalo možgane. S slastjo se ga je lotevala misel, da bi planil po nji in verolomnico potepal v prah . . .

Zajokalo je tisti hip nekaj v hiši s tenkim, sitnim glasom. Zdrznil se je in poslušnil.

„Ah, otrok se joče!“ je dejala Lenka in hotela oditi. Ko pa je prišla mimo njega in videla njegov obraz, je obstala in rekla nevoljno: „Ne delaj neumnostij! Fanta imava in ne bilo bi lepo, ko bi mi hodil sedaj na pot in delal zgago. Pa bi bil prišel prej! Prej bi bil gledal!“ — Jezno je zaloputnila vrata za sabo in iz izbe se je slišalo, kako je tešila otroka.

Stal je nekaj časa tam, kot okamenel. Naposled je skomizgnil z rameni in odšel počasnih, premišljajočih korakov. Šel je domov, kjer ga je čakala nestrpno njegova mati. Čisto drugačen je bil ta sprejem: vse solzne so bile materine oči in globoka radost je sijala iz njih.

Dobro je učinkovalo to na njega. Sklenil je uresničiti vse svoje sanje, toraj si ustanoviti dom in se naposled magari oženiti. To bo Lenka gledala, ko bo stala tam hiša, zidana in lepo krita, ter bo toliko in toliko polja in gozda spadalo k nji . . .

Zgodaj zjutraj je zlezl Tonač na streho svoje na pol razpale koče in s škopo mašil in popravljaj luknjasto streho. „Za prvo silo,“ si je dejal.

Mati je prišla iz koče in veselo ga je gledala.

„Pa ti še ni treba sedaj delati, ko si se komaj povrnil. Spočij se prej!“

„Kaj bi, ko vidite, da je treba!“ je odgovoril in delal dalje.

Tiste dni potem je hodil na polje in ril po tistih izzetih njivah. „Saj obdelujem zadnjikrat to slabo polje,“ si je govoril in gledal na sosedovo, ki je ležalo lepše in bilo rodovitnejše: Sosed se je hotel namreč izseliti in Tonač se je že zmenil z njim.

Prišel je domov truden in poten. Mati mu je skuhala večerjo in potem ji je pravil, kako je tam v tujini, kako je delal in trpel, kako si bo zdaj opomogel.

Starica je žarela veselja in zadovoljnosti.

„Pa sami ne morete več gospodinjiti,“ ji je rekel, „bo treba pomagalko!“

„Pa se oženi, Tonač! Z deklo bi imela križ.““

Zmračil se je za trenutek, a kmalu je zopet postal vesel, ko je videl, da mu gre vse tako po volji. „Saj bi se, ako bi se kaj finega dobilo.“

Začela sta ugibati. Preštela sta vse deklino s celega ohribja, še doli na planem sta jih iskala.

„Pa da sem mogla pozabiti!“ je nakrat vzkliknila starka „Vovkovo vzemi! Ko tebe ni bilo, je bila večkrat pri meni in mi pomagala, če sem bila bolna. Pridno dekle je, delavno in dobro!“ — Naštela je vse prednosti in vrline, ter mu zgovorno prigovarjala.

Poznal je Vovkovo. Slabotno dekle je bilo res, drugače pa prino in lepo. Kot nalašč!

Kmalu se je vse napravilo. Tu se opravi taka stvar hitro in brez posebnostij, kot da bi prodajal človek jarem volov. Tako je bilo sklenjeno, da se počaka pomlad, ko bo Tonač že lahko oral na novih poljih. Nakupila bi se potem živina ter predelala in z opeko krila koča, a naposled bi bila vesela ženitev.

A ni šlo vse tako po vrsti in brez zaprek. Prišla je pomlad in veselo je Tonač oral in sejal na prikupljenih njivah. Hotel je ili na sejm po živino, pa ni mogel z doma, kajti mati je bila bolna in tudi nevesta je bolehalo. In sedaj stoprv se je pričel Tonačev križev pot.

Tako se je vse zavleklo. Potekla je spomlad in tudi dober kos poletja je že minil. Bilo je okoli žetve in materi je postalo jako slabo. Tudi nevesta je lazila okrog kot senca. No, Tonač ni obupal, kako bi pač, ko si je sezidal sedaj že drugi grad, skoro že do strehe . . .

Sredi žetve je umrla mati. „Ni ji bilo usojeno gledati vso to lepoto in srečo,“ se je tolažil Tonač, jo pokopal in upal dalje.

Koncem septembra je stopil Tonač neko popoldne k Vovku. Nevesti je bilo jako slabo tiste dni in Tonač jo je obiskoval dan na dan ter presedal pri nji dolge ure. Stopil je toraj v izbo in se grozno prestrašil.

Na klopi pri peči je napol sedela, napol ležala in po obledelem licu so jej lazile muhe, a ona ni imela več moči odganjati si jih. Vzdignil jo je in položil na postelj ter sklical ljudi. Pa ni nič več pomagalo, še predno je zatonilo solnce, je umrla Tonačeva nevesta.

Ni hotel verovati, in ko je videl ljudi, kako so jokali, se je naenkrat zavedel svojega položaja in začutil je zopet tisto praznoto v srcu, tisti mrzli, mrtvaški občutek. Neznosno mu je postalo v hiši, planil je ven na prosto ter odhitel v gozd. Vrgel se je na tla in ihtel grozno in mukoma. Prsi so se mu vzdigovale in se hotele razpočiti in v grlu ga je dušilo. Vse mu je

stopilo pred oči in svest si je bil svoje revščine, svoje osamelosti. Kaj mu je bilo sedaj do njiv, hiše in živine . . .

Vstal je in z blodnimi očmi gledal okrog sebe in pogled mu je brezumno plaval preko kotline. Nahajal se je na robu gozda in na nasprotnem bregu je stala Lenkina koč.

Gospodar je sedel pred koč in pušil iz pipe. Kmalu se je prikazala Lenka na pragu in se vsedla zraven njega na klop. On jo je objel in do sem se je slišal njen zvonki smeh.

Skoro brez interesa je motril Tonač ves prizor. Pa kmalu so se zbudili spomini in z vso močjo so buknili na dan.

„Ti si kriva, hinavka!“ je siknil med zobmi in polastila se ga je želja, da bi stopil pred njo in ji pljunil naravnost v obraz, v tisti hinavski.

Divja želja ga je popala in kot brezumen se je zapodil doli po bregu. Pa v kotlini je že ležala megla in spotaknil se je ob kamen in telebnil na tla. Tako je ležal tam ves povaljan in raztrgan nekaj časa. Komaj se je dvignil in ves spehan je hitel navkreber. Divja strast ga je obvladala popolnoma. S slastjo si je predstavljal, kako bo sedela tam vsa opljuvana in ponižana. Ha, in njemu bo odleglo po sladkem maščevanju . . . Stopil je pred hišo hitro in željno — no, klop je bila prazna.

„Še to veselje mi ni privoščeno . . .“ je zahropel in se prijel za vročo glavo. Posluhnil je ob oknu. Vse je spalo in svet mir je plaval nad koč. Obrnil se je in naglo odšel . . .

Ko je dospel k Vovku, je našel tam ljudi, ki so stražili mrtveca, molili rožni venec in žalostno popevali. Tih se je vsedel v kot in molčal.

Pokopali so jo in veseli pogrebci so se sešli v krčmi. Tonač je bil seveda tudi med njimi in tisti dan se je cedilo vino od miz. Bil je videti čudovito vesel, da so se ljudje spogledovali.

O sedmini so govorili ljudje, da je bila kakor kaka gostija. Tedaj je Tonač napil vso selo. Od tistega časa se je klatil neprenehoma po krčmah in zapravljal vse kar je imel. Ko mu je ostala samo še koč, tedaj se je streznil in mislil na delo.

Začel je hoditi na delo, „na sihto“, v poldrugo uro oddaljen rudnik. Tudi drugi fantje so hodili tje. Čez teden so ostali v rudniku, šele v soboto so se vrnili domov. Zapili so vse v krčmi in razbijali do pondeljka, ko so se zopet vrnili na delo.

A najdivji med njimi in takorekoč njih vodja je pa Tonač.

Ležala sva neko nedeljo popoldne s Tonačem v gozdu. Ležal je na trebuhu in grizel bilke. Po večjem sva molčala, zakaj še v gozdu je bilo neznosno vroče.

Zašumelo je za nama in ozrla sva se tje.

Trije otroci so se nama bližali. Starejši deček je peljal najmlajšega za roko in za njima je stopalo dekletce. Vsi trije so nosili v rokah košarice in v njih nabranih gob, borovnic in malin.

Otroci so ga brezdvomno poznali. Pozdravili so ga in se mu smehljali. Tonač se je prijazno menil z njimi in odrezal vsakemu dolgo šibo.

Veseli in švrkajoč s šibami po grmovju, so odšli otroci dalje.

„Čegavi so pa?“ sem ga prašal.

Povesil je trepalnice in pogledal v tla. Očividno ga je bilo sram, da je občeval tako prijazno z otroci pred mano.

„S tiste hiše na bregu“ je pokazal v odgovor. Jezno je nagubančil obraz. Molčala sva in on se je zamislil in grizel naprej svojo travo. Naposled je poskočil na noge in dejal z ironičnim glasom:

„Bi tudi jaz lahko imel prijazen dom in otroke, tako sem se pa poživinil. Toda kaj bi pogreval spomine, pojva raje v vas, da si malo ogasiva žejo!“ —

Stopila sva v krčmo, kjer so že sedeli rudarji in drugi fantje okoli mize.

„O Tonač, pričakovali smo te že!“ je dejal s sladkim glasom Straškov Francelj.

„Če ti nisi zraven, ni veselo,“ je dodal s pričakovanjem Plevnikov Miha.

„Zapojmo raje Tonačevo!“ je predlagal ne brez postranskih namenov Muzikantarjev Karlej.

Fantje so zapeli, da se je razlegalo:

Oj čakaj, čakaj ljubica,
da gori pride lunica,
tedaj jaz pridem k tebi v vas,
da ti bo kratek čas . . .

Nakoncu so zaukali. Tonač je sam z močnim glasom ponovil zadnjo vrstico: „Da ti bo kratek čas . . .“ in pri tem močno stresel mizo, da so se prevrnile vse četrtinke, fraklji in kozarci, ter zlilo po mizi in po tleh vino in žganje.

„Hej oštir! prinesi „kanon“!“ je naročil Tonač oblastno.

Fantje so se vzradostili in vse steklenice so izginile z mize. Krčmar pa je prinesel velikansko majoliko, polno vina.

„Kanon“ je nastopil svoje potovanje okoli mize od ust do ust in tedaj se je pričelo razposajeno popivanje.

F. ADAMIČ:

AH TE NOČI ...

I.

Ah te noči, te brezkončne noči
s svojimi težkimi sanjami,
te dolge noči brez jutra in dne,
ko utrujenim udom spanja ni.

II.

Ah te noči, te temotne noči,
ko spomini iz grobov vstajajo,
ah te noči, ko v duši kes
in gorje in obup porajajo.

III.

Ah te noči, te brezvezdne noči,
ko duša človeška vse steze zgreši,
stezé hrepenjenja neutošnega
črez tožno ravan, ki ji konca ni.

SMEŠNICE.

Pravilno vknjiženje.

Oskrbnik: „Na kateri račun naj operacijo gospe baronice vpišem?“

Baron: „Vknjižite to v „izdaje za popravila.““

Dobro priporočilo.

„Sem tako prost, gospod zdravnik, da Vam plačam ves honorar za oskrbo mojega dobrega pokojnega strica, ter tudi ne bodem pozabil Vas kar najboljšo priporočiti svojim daljšim sorodnikom.“

UGANKE.

Razpisujemo danes

šesti natečaj ugank

ter si želimo najštevilnejše udeležbe. Pogoji so ti: Rešitve saj se določijo najkasneje do 15. julija. Naslov: „DOMAČI PRIJATELJ“ v PRAGI VIII. Pravico do izžrebanja imajo samo odjemalci Vydrovih proizvodov in člani njihovih družin.

Število rešenih ugank ne odločuje, ena zadostuje.

Cene so:

1. J. Riha: „Mladost“ (soha po-sliki).
2. Pogled na Belopeško jezero (slika v okvirju).
3. Z. Kveder Jelovškova: *Odsevi* (krasno vezana knjiga).
4. Kovinast poniklan črnilnik.
5. Pogled na Maribor (slika v okvirju).
6. Majolična košarica za cvetlice.
- 7.—8. Posodice za kavo (3 skudelice in krožniki z napisom: Vydrova žitna kava).

Dobitki petega natečaja

so bili izžrebani sledečim rešilcem:

1. Dekorativna soha „Le Vent“: Josipina Appe, trgovka v Kandiji pri Rudolfovem.

2. *Ruska moderna* (knjiga): Stani-

slav Zorn, sin c. kr. finanč. komis. v Trstu.

3. *Brušen vrček s pokrovčkom*: Maks Premru, sin dacarja v Hruševju pri Postojni.

4. *Parenzo* (slika): Marija Grošelj, v Dobjah št. 4. pri Poljanah.

5. J. Kersnik: *Zbrani spisi* (knjiga): Julka Koser, hčerka poštarja v Juršincih.

6. *Okvir na sliko*: Urša Zatlter, posest. v Savljah pri Ljubljani.

7. *Posodice za kavo*: Gregor Fajfar, posest. v Dražgošah pri Železnikih.

8. *Posodice za kavo*: Klementina Pikel, šolovoditeljica v Zalogu pri Komendi.

48. Uganka.

Rudolf Kodelja, Deskla.

Nimam glave, nimam repa,
v sebi nimam nič kosti,
koža moja gladka, lepa
polna znotraj je krvi.

49. Skrivnostna vizitnica.

Anka Čepin, Brežce.

Davorin Šlapženc.

Iz črk vizitnice se najde po-
klic osebe.

50. Križevna uganka.

Milan Vrezec, Ribno.

		a	a		
		a	e		
e	j	j	m	m	n
n	o	o	r	r	s
		s	t		
		t	z		

Črke se imajo tako urediti, da se obe
besedi navpično in vodoravno berete.
Prva beseda znači rimskega cesarja in
druga svetopisemsko osebo.

51. Konjiček.

Silvester K.

		spo	ral	ni	o		
		go	di	že	in		
		kar	me	di	ka		
na	dra	go	ka	lju	lje	go	bi
bla	pa	sve	nje	bi	ral	bron	živ
tu	je	le	dru	tu	vse	na	bla
		le	lo	si	gim		
		si	ti	ni	sto		
		glad	ži	ti	ker		
		vzel	de	zdaj	iz	in	ti
puh	nik	je	ja	to	ni	kma	nil
sam	nar	sko	me	bo	gi	za	soč
Tu	hu	ne	šel	hlad	kron	zla	lu
vaš	ter	spo	Sil	bo	kup	več	ka
na	po	pu	lji	pri	mel	mi	tov
či	Sko	v zem	veš		deš	kor	i nil

52. Uganka.

Kuhar Anton, Trbovlje.

Dve besedi znaj! Če bereš
jih naprej al' pa nazaj, bojiš se
zlomka vselej in še zdaj.

53. Kvadrat.

Rudolf H. Šostanj.

a	a	a	a
e	e	l	l
n	o	o	s
s	s	š	v

54. Številna uganka.

Fr. Jordan, Ihan.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 8, 7, 9, 7, 10
8, 7, 4, 11, 2!

55. Homonim.

Štefan Tinta, Gorica.

Deček se prestraši, pokliče
očeta in mu reče: Poglejte, — na
stari — samotarjeva hiša —.

56. Uganka.

Branko Zemljič, Luče.

Pet črk beseda šteje,
ki znači v tednu dan;
predzadnji glas zameni,
dobiš papirnat dnar!

57. Kraljeva pot.

Sava Burić iz Emone.

58. Vprašanje.

Branko iz Štajerskega.

Kaj je še manj kot nedelja?

59. Lahka uganka.

Josip Stefančič, Novi svet.

S tremi črkami izgovoriš slovenski
časopis, ki pomenijo nazaj čitane
ime slavnega mesta v Evropi?

60. Uganka.

V. Snežničanov, Kron.

Človeku vsakemu je dana —
a vsakemu zvoniku —
zdaj prvo z drugim skup strnite
in brž povejte kaj dobite!

Rešitev ugank v 5. številu.

36. Zobozdravnik. 37. Slama, slana, slava. 38. Mlinsko kolo. —
39. Dom-o-vino = domovino. 40. Jug. 41. Smrtne. 43. Črka e. 44. Prvi
sin 1360, drugi 1560, tretji 680. 45. Kamor osel leže, tam dlako pusti. —
46. Trg Kalan.

35. Tudi mi po svoje smo trpini, da z rešitvijo ugank nas fini
ker si često belimo glave, Vydrovi dobitki zvesele.

42. Kakor lune na nebu obraz
spreminja se žensko srce vsak čas;
ljubezen njej je igrača.
In ako en mesec za tebe gori
ostane ti zvesta še dva ali tri dni —
potem se za drugim obrača.

Naročila, reklamacije, pritožbe, rešitve ugank itd. naj se pošiljajo naravnost na Vydovo tovarno hranil v Pragi VIII., rokopisi pa na Zofko Kveder-Jelovšek, Zagreb, Ilica 41.

Kozma: Verjamem, da ste „denarja zelo potreben.“ Oh, kdo ga ni potreben, prijatelj neznani! Honorar pošiljamo kadar je stvar že natisnjena. Predujmov ne dajemo, ker bi bila manipulacija z obračunom nerodna. „Spomin nate“ natisnem. Druge pesmice niso za tisk, čeprav niso brez originalnosti. V „ranem jutru“ ste se roztogotili na prav zaminiv način:

Čakaj vetre ti hudobni,
v strašen se orkan razvij
in prituli k ljubi drobni,
da je satan ji zavpij! (saperlot!)

Pesniku „Krasnega večera.“ Začenjate prav ljubko:

Iz knjige slovenske sem čital
pri mizi povestko lepó,
pri meni je draga sedela,
poslušala vse je zvesto.

Žalibože, da so dalnje kitice formalno zelo pomanjkljive. Popravljat ne morem, vedeti morate, da dobim vsak mesec vsaj par sto pesmi. — **A. Borivoj:** „Daj mi liro, o priliki natisnem, druge niso niti idejno, niti formalno nad nesrečno srednjo robo. — **Ivanov.** „Življenje“ akceptirano, drugo v koš. — **Goričanka.** „Prijateljici“ objavim, „Svet“ je tudi ljubka stvarica ali formalno še slaba, — **Turin Turinovič.** Anonimnih pisem in pošiljatev niti ne čitam. — **Črtomir.** Zopet nič. Misli vsakdanje, oblika slaba. — **Karol.** Eno sem sprejela. — **Bukovinski.** Vaše pesmi ne bi bile tako napačne, če ne bi sprožili sredi najlepšega poleta naenkrat kakšne banalnosti. N. pr.:

Duša sanja o ljubezni davni,
o ljubezni čisti in „postavni.“

VSEBINA: IVAN LAH: Dedščina. — J. C. IVANOV: Življenje. — RADOVAN PAVEL: Gospa solza. — J. L.: Hruška ob potu. — JOSIP KENDA: Spomin na te. — VRHOVAN: Mlada leta Jožefa Kosca. — A. S. ODISEJ: Iz hribovja. — F. ADAMIC: Ah te noči... — Smešnice. — Uganke.

Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: F. Vydra v Pragi VIII.
Tisk firme Binko in Zika v Pragi II., Vodičkova 22.

Nekatera priznanja:

- M. Kabaj**, nadučitelj, Begunje pri Cerk.: Nedavno naročil sem za poskušnjo Vaše juhne konzerve in jako se mi dopadejo. Pošljite mi zopet sledeče vrste
- Karel Vavroušek**, učitelj v Polešovicah na Moravskem: Z Vašimi juhnimi konzervami sem popolnoma zadovoljen.
- Jožef Lonek**, župnik v Pragi: Vaše juhne konzerve, kakor tudi juhni pridelek priznavam za izborne izdelke, ter želim Vašemu podjetju mnogo vspaha.
- Jožef Hořejši**, v Poherach: Vaše juhne konzerve so v resnici izbornega vkusa.
- Marija pl. Stangler**, Dol. Kralovice na Češkem: Prejemši pošiljko Vaših juhnih konzerv, naredila sem takoj poskus, kateri se je izvrstno obnesel; posebno gobove priporočim vsem.
- Adolf Karas**, komisar banke „Slavije“ v Daruvaru na Slavons.: Z poslanimi konzervami sem jako zadovoljen. Ker imam pa prav rad krožnik dobre juhe, opozarjal sem Vaše izdelke z nezaupnostjo, katera me je pa sedaj že zapustila, ker resnične so Vaše besede, da tudi knežji mizi delajo Vaše juhe čast.

Važna opozoritev!

VYDROVA

GORČICA

(ženof)

zopet novost. Dve vrsti: po francoskem in kremžkem načinu. Prva drobno zmleta, - druga zrnata. -

Okusite obe vrsti, ako naročite pol kilograma skupaj

$\frac{1}{4}$ kg francoske
 $\frac{1}{4}$ kg kremžke za K 1'60

Vydrova továrna hranil, Praga VIII.

Prosimo pazite:

Današnji številki je zopet priložena naročilna dopisnica v obliki sicer za pošiljanje „Domačega Prijatelja“ To ima svoj namen. Vsled sedanjih poštних predpisov ni mogoče priložiti naročilno dopisnico, natisnjeno z naročilom za kakšno blago brezplačno, za časopis seveda. Toraj, da ne bi morali plačevati, t. j. ne dajati pošti zastoj nič, ker ista je enako uljudna, trgamó se za to brezplačno prilogo, kakor da bi bilo od tega odvisno odrešenje cele države, dasiravno se ne gre tu za prav nič drugega, nego obliko — dali smo dopisnice natisniti tako, da bi se volk, našel a koza ostala cela.

Prosimo toraj, napišite brez ozira na to dopisnico celo svoje naročilo. Da izvršujemo isto vedno radi, Vam je vsem znano.

Pripravno steklenico

za Vydrovo žitno kavo priporočamo vsem svojim gg. odjemalcem. Ima zabrušen zamašek, tako da se v nji kava v doglednem času sploh ne izdiši. A gre vanjo skoro cela poštna pošiljatev, ker drži 8 litrov.

To steklenico dajemo za tovarniško ceno:

2 K 20 v,

zabojček 48 v, poštino pa tu plačamo in si jo zaračunamo.

Polne steklenice ni mogoče pošiljati, ker bi se razbila.

Genik naših izdelkov.

Vydrova žitna kava poslana posebej v platnenih vrečicah poštine prosta 5 kg	K 4'50
Juhne konzerve (grahova, gobova, lečna, riževa in rezančna) posamezni zavitek à 1/2 kg.	„ 1'50
Tudi 1 kg vseh vrst pò 200 gr	„ 3'—
Juhni pridatek 1 steklenica 1/2 kg	„ 3'—
Šumeči bonbon „Ambo“ in tudi s „sidrom“ zavitek 50 kmd.	„ 2'—
Malinovi grog	„ 2'—
Oblati „Desert delikat“ zavitek s 50 kmd.	„ 3'—
„ Delikateski zavitek s 50 kmd.	„ 2'50
Masleni oblati zavitek s 25 kmd.	„ 2'—
„Buhtin“ v 1/4 kilogramskih stekleničicah	„ 1'—
Gorčica po francoskem i kremžkem načinu po 1/4 kg po 80 h	
Za poskušnjo kolekcija vseh naših izdelkov K 3'50 in poštino.	